

Eenvoudige verpleegtechnische assistentie

Informatie voor
cliënten en
ADL-assistenten

Inhoud

Eenvoudige verpleegtechnische assistentie	3
Voorwaarden EVA-handelingen	4
Voorbehouden en niet-voorbehouden handelingen	5
Bekwame ADL-assistenten	5
Hoe Fokus de bekwaamheid organiseert	6
Indeling EVA-handelingen	6
Overzicht EVA-handelingen	8
Cliëntgegevensmap (CGM)/EVA-mapje of ADL-plan	14
Niet eerder gevraagde EVA-handelingen	14
Als per direct een EVA-handeling nodig is!	15
Als er iets mis gaat	15
Meer informatie	16

Fokus, gewoon wonen voor mensen met een fysieke beperking

Fokus maakt gewoon wonen en leven mogelijk voor mensen met een ernstige fysieke beperking. Dat doen we door assistentie bij algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) te verlenen, op afroep en aanwijzing van de cliënt. En dat 24 uur per dag, zeven dagen per week. Onderdeel van de ADL-dienstverlening is eenvoudige verpleegtechnische assistentie (EVA). Daarover gaat deze brochure. Hiervoor gelden speciale afspraken en wettelijke voorschriften. Meer weten over Fokus in het algemeen? Kijk dan op www.fokuswonen.nl.

Fokus, gewoon wonen
voor mensen
met een fysieke beperking

Eenvoudige verpleegtechnische assistentie

EVA staat voor eenvoudige verpleegtechnische assistentie. De EVA-handelingen zijn ingedeeld in groepen. De meest 'eenvoudige' handelingen zijn de zogenaamde PV A-handelingen. De PV A-handelingen worden door ADL-assistenten uitgevoerd op afroep en aanwijzing van de cliënt. Voor alle overige EVA-handelingen gelden speciale voorwaarden vanwege wet- en regelgeving. Die voorwaarden zijn een garantie voor een kwalitatief goede en veilige uitvoering van deze ADL-assistentie, zodat cliënten tevreden zijn over de kwaliteit ervan.

In deze brochure staat hoe bij Fokus de uitvoering van de EVA-handelingen in zijn werk gaat. Deze brochure is bedoeld voor cliënten en ADL-assistenten. En ook om professionals in de zorg te informeren over de mogelijkheden van Fokus.

Voorwaarden bij EVA-handelingen

Fokus biedt ADL-assistentie op afroep en op aanwijzing van de cliënt. Dit geldt ook voor de PV A-handeling. Voor alle overige EVA-handelingen gelden speciale voorwaarden. Dit zijn handelingen die meer risicovol of complex zijn en die in de wetgeving als zodanig worden benoemd. Bij die handelingen is meer deskundigheid nodig dan alleen de aanwijzing van de cliënt, zoals een instructie en/of een van tevoren op maat van de cliënt opgesteld handelingsschema (protocol). Hiervoor worden de voorbeeld handelingsschema's* van Fokus op maat van de cliënt aangepast. Het vaststellen van het handelingsschema gebeurt in en na overleg met de cliënt (en de deskundige).

Fokus zorgt dat aan de voorwaarden wordt voldaan om een EVA-handeling kwalitatief goed uit te voeren. Zij maakt afspraken met de cliënt. Bij sommige handelingen maakt Fokus in overleg met de cliënt ook afspraken met bijvoorbeeld de behandelend arts. Fokus zorgt ook dat ADL-assistenten instructie krijgen en ingewerkt worden. Daarom kost het even tijd voordat bepaalde EVA-handelingen in de praktijk uitgevoerd worden. Indien de handeling tijdelijk niet uitgevoerd kan worden door ADL-assistenten van Fokus, wordt samen met de cliënt gekeken naar een tijdelijke oplossing voor het uitvoeren van de EVA-handeling.

* De voorbeeld handelingsschema's zijn gebaseerd op de handelingsschema's van Vilans, kenniscentrum voor de langdurige zorg.

Voorbehouden en niet-voorbehouden handelingen

‘Eenvoudige verpleegtechnische assistentie’ (EVA) valt onder persoonlijke verzorging (PV) en verpleging (VP). Fokus biedt in en om de Fokuswoning alle persoonlijke verzorging aan en voert onder bepaalde voorwaarden ook een aantal verpleegkundige handelingen uit. Met de indeling PV- en VP-handelingen volgt Fokus de Indicatiestelling subsidieregeling ADL-assistentie. Aan alle handelingen zijn voorwaarden gekoppeld. De voorwaarden geven aan of een handeling risicovol of voorbehouden is. Daarom zijn de voorwaarden van de PV B II handelingen gelijk aan de VP B I handelingen en de PV B III gelijk aan de VP B II.

De Wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg (BIG) maakt onderscheid tussen ‘voorbehouden’ en ‘niet-voorbehouden’ handelingen. In die wet is geregeld dat voorbehouden handelingen alleen uitgevoerd mogen worden door zelfstandig bevoegden (artsen en enkele andere in de wet BIG genoemde beroepsbeoefenaren). In deze wet is ook geregeld dat andere beroepsbeoefenaren voorbehouden handelingen mogen uitvoeren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Alle beroepsbeoefenaren (ook ADL-assistenten) mogen verpleegtechnische handelingen uitvoeren. Dit mag echter alleen als ADL-assistenten bekwaam zijn. Om de bekwaamheid te garanderen heeft Fokus de voorwaarden vastgelegd waaraan voldaan moet worden om een voorbehouden en risicovolle handeling te mogen uitvoeren. De voorwaarden staan in de voorbeeld handelings-schema’s van Fokus.

Bekwame ADL-assistenten

Voor alle EVA-handelingen is voor ADL-assistenten de benodigde informatie en instructie beschikbaar, zodat de gevraagde handelingen op een verantwoorde manier kunnen worden uitgevoerd.

Elke ADL-assistent is zelf verantwoordelijk voor het eigen handelen. Dat wil zeggen dat een ADL-assistent geen handelingen mag uitvoeren wanneer zij zichzelf daartoe niet bekwaam acht. Altijd geldt: ‘bij (ervaren) onbekwaamheid de gevraagde handeling niet uitvoeren, immers onbekwaam is onbevoegd’.

Hoe Fokus de bekwaamheid organiseert

- Voor alle EVA-handelingen, met uitzondering van de PV A handelingen, worden de ADL-assistenten geïnstrueerd en getoetst.
- Na instructie en toetsing ontvangt de ADL-assistent een bekwaamheidsverklaring.
- De bekwaamheidsverklaring bestaat uit twee delen, namelijk:
 - Een theoretische en praktische instructie op een fantoom (oefenpop) (deel één)
 - Het verwerven van praktische vaardigheden tijdens de uitvoering (deel twee)
- De bekwaamheidsverklaring is geldig als zowel deel één als deel twee zijn ondertekend.
- Elke drie jaar wordt de ADL-assistent opnieuw getoetst. Als de toetsing positief wordt afgesloten, wordt de bekwaamheidsverklaring verlengd.
- Als de ADL-assistent zich tijdens de uitvoering van de handeling niet meer bekwaam vindt, vraagt zij een bekwame collega om de door de cliënt gevraagde handeling uit te voeren.
- De ADL-assistent die zich niet bekwaam voelt, krijgt extra instructie.

De EVA-handelingen zijn ingedeeld in categorieën afhankelijk van de mogelijke risico's. Per categorie is de indeling als volgt:

Categorie A

PV-handelingen met weinig tot geen risico's.

Categorie B

PV- en VP-handelingen die meer risicovol zijn en waarvoor instructie is vereist.

Categorie C

VP-handelingen die voorbehouden zijn.

De voorwaarden staan op pagina 7.

Voorwaarden	Categorie handeling						
	PV	PV	PV	PV	VP	VP	VP
	A	BI	BII	BIII	BI	BII	C
Handeling aangeleerd tijdens het inwerken en/of in de interne opleiding voor ADL-assistent	x						
Uitgevoerd op verzoek cliënt	x						
Uitgevoerd op aanwijzing cliënt	x						
Bekwaamheidsverklaring deel 1: theoretisch scholing en praktisch toetsing op fantoom (oefenpop)		x	x	x	x	x	x
Bekwaamheidsverklaring deel 2: praktisch ingewerkt op handeling		x	x	x	x	x	x
Eenmaal per drie jaar herhaling instructie en toetsing (verlenging bekwaamheidsverklaring)		x	x	x	x	x	x
Handelingsschema ondertekend door de (huis)arts, cliënt en Fokus, wordt exact gevolgd en gaat vóór aanwijzing van cliënt			x	x	x	x	x
Wijzigingen in de handeling na aanpassing(en) en ondertekening handelingsschema			x	x	x	x	x
Handelingschema's te raadplegen tijdens uitvoering van de handeling (CGM/EVA-mapje of ADL-plan)	x	x	x	x	x	x	x
Handelingsschema iedere drie jaar opnieuw ondertekenen door de (huis)arts, cliënt en Fokus			x	x	x	x	x
De samenwerkingsafspraken met de (huis)arts zijn in te zien in de woning en in de unit, opgenomen in het CGM/EVA-mapje of ADL-plan				x		x	
Bij voorbehouden handelingen stelt de (huis)arts een uitvoeringsverzoek op							x
Het uitvoeringsverzoek is opgenomen in het CGM/EVA-mapje of ADL-plan							x
De handeling kan bij een andere cliënt uitgevoerd worden: <ul style="list-style-type: none"> • met een geldige bekwaamheidsverklaring; • de uitvoering lijkt op de aangeleerde handeling; • als de handeling onder toezicht op een correcte wijze is uitgevoerd 							x
De ADL-assistent zich bekwaam voelt	x	x	x	x	x	x	x

Overzicht EVA-handelingen

De EVA-handelingen die bij Fokus uitgevoerd worden, staan in het overzicht op de volgende pagina's van deze brochure. Het overzicht van EVA-handelingen wijzigt met enige regelmaat. Kijk daarom op extranet (cliënten) of Interfokus (medewerkers) voor het meest actuele overzicht.

Van elke handeling is een voorbeeld handelings-schema. Elk voorbeeldschema heeft een eigen nummer. Deze handelingschema's staan op het extranet voor cliënten van Fokus en op Interfokus voor ADL-assistenten. Verpleegtechnische handelingen die niet in dit overzicht staan, kunnen in bepaalde situaties toch door ADL-assistenten worden uitgevoerd. De manager ADL-assistentie kan advies en ondersteuning vragen aan het expertiseteam.

Als de gevraagde handeling veilig uitgevoerd kan worden (en de vraag tevens past binnen de verantwoordelijkheid van Fokus), voegt het hoofd Vakontwikkeling de handeling aan het overzicht toe (Interfokus documentnummer 1451). Het expertiseteam maakt een standaard handelingschema met de daarbij horende voorwaarden en indeling in type PV A, PV B, VP B of VP C. De betreffende manager ADL-assistentie wordt daarover geïnformeerd.

1 Ondersteuning bij uitscheiding

Categorie	Nr	Omschrijving	Scholing door
PV B I	1.01	Urine of ontlastingsstoma	EVA-werkgroeplid
PV B II	1.05	Toedienen kant-en-klaar klysm	EVA-werkgroeplid
VP B II	1.06	Toedienen hoog klysm/darm spoelen	Kwaliteitscoach
PV B I	1.07	Aanreiken: Microlax	EVA-werkgroeplid
VP B I	1.08	Manueel ontlasting verwijderen	Kwaliteitscoach
PV B II	1.09	Darm prikkelen	EVA-werkgroeplid
PV A	1.10	Aanbrengen en verwijderen condoomkatheter (uritip)	Opleiding ADL-assistent
PV A	1.12	Verwisselen urineopvangzak	Opleiding ADL-assistent
PV B I	1.13	Blaas kloppen	EVA-werkgroeplid
PV B III	1.14	Blaas spoelen via bestaande katheder	EVA-werkgroeplid
PV B I	1.16	Suprapubische katheter: verzorgen insteekopening	EVA-werkgroeplid
VP C	1.17	Katheteriseren blaas: man eenmalig	Kwaliteitscoach
VP C	1.18	Katheteriseren blaas: vrouw eenmalig	Kwaliteitscoach
PV B I	1.19	Aanbrengen en verwijderen anaaltampon	EVA-werkgroeplid
PV B I	1.20	Aanbrengen blaas- en/of darmstimulator	EVA-werkgroeplid
PV B II	1.21	Blaas drukken	EVA-werkgroeplid
VP B I	1.22	Inbrengen rectumcanule	Kwaliteitscoach
VP C	1.24	Katheteriseren: droog stoma	Kwaliteitscoach
VP C	1.25	Darmspoelen: peristeen anaal irrigatieset	Kwaliteitscoach
PV B III	1.26	Katheterspoelen met spuit	Kwaliteitscoach

2 Medicatie

Categorie	Nr	Omschrijving	Scholing door
PV A	2.01	Aanreiken medicatie: oraal	Opleiding ADL-assistent
PV A	2.02	Aanreiken medicatie: oogdruppels	Opleiding ADL-assistent
PV A	2.03	Aanreiken medicatie: oogzalf / ooggel	Opleiding ADL-assistent
PV A	2.04	Aanreiken medicatie: oordruppels	Opleiding ADL-assistent
PV A	2.05	Aanreiken medicatie: neusdruppels / neusspray	Opleiding ADL-assistent
PV A	2.06	Zalven intacte huid	Opleiding ADL-assistent
PV A	2.08	Aanreiken medicatie: rectaal	Opleiding ADL-assistent
PV A	2.09	Aanreiken medicatie: vaginaal	Opleiding ADL-assistent
VP C	2.11	Injecteren: insulinepen	Kwaliteitscoach
PV A	2.12	Aanreiken medicatie: poederinhalator	Opleiding ADL-assistent
PV A	2.13	Aanreiken medicatie: medicijnverstuiver	Opleiding ADL-assistent
PV A	2.14	Aanreiken medicatie: medicinale pleister	Opleiding ADL-assistent
PV B III	2.15	Aanreiken medicatie: via PEG-voedingssonde	EVA-werkgroeplid
PV B III	2.16	Aanreiken medicatie: via neusvoedingssonde	Kwaliteitscoach
PV B I	2.17	Aanreiken medicatie: vernevelen (met Sidestreamapparaat)	EVA-werkgroeplid
VP C	2.20	Injecteren: Fraxiparinepen	Kwaliteitscoach
VP C	2.21	Injecteren: Betaferonpen	Kwaliteitscoach
VP C	2.22	Injecteren: Copaxzone	Kwaliteitscoach

3 Sondevoeding

Categorie	Nr	Omschrijving	Scholing door
PV B III	3.01	PEG-sonde: toedienen sondevoeding met druppelsysteem	Kwaliteitscoach
PV B II	3.03	PEG-sonde: verzorgen insteekopening	EVA-werkgroeplid
PV B III	3.04	PEG-sonde: toedienen sondevoeding met spuit	Kwaliteitscoach
PV B III	3.05	Neussonde: toedienen sondevoeding met spuit	Kwaliteitscoach
PV B III	3.06	Neussonde: toedienen sondevoeding met druppelsysteem	Kwaliteitscoach
PV B III	3.07	MIC-KEY sonde: toedienen sondevoeding met voedingspomp	Kwaliteitscoach
PV B III	3.08	MIC-KEY sonde: toedienen sondevoeding met spuit	Kwaliteitscoach
PV B II	3.09	MIC-KEY sonde: verzorgen insteekopening	EVA-werkgroeplid

4 Wondverzorging

Categorie	Nr	Omschrijving	Scholing door
PV A	4.01	Verzorgen smetplekken	Opleiding ADL-assistent
PV A	4.02	Verzorgen schaaf- en snijwonden	Opleiding ADL-assistent
PV A	4.03	Decubituspreventie (intacte huid)	Opleiding ADL-assistent
VP B II	4.08	Verzorgen wonden	(Huis)arts of verpleegkundige
PV B II	4.09	Aanbrengen zilvernitraat	(Huis)arts of verpleegkundige

5 Beademing

Categorie	Nr	Omschrijving	Scholing door
PV B	5.06	Verzorging van tracheostoma	CTB of expertiseteam
PV B	5.16	Tegengaan slaapapneu middels neuskapje	CTB of expertiseteam
VP B	5.05	Verwisselen binnencanule	CTB of expertiseteam
VP B	5.07	Balloneren/handbeademen	CTB of expertiseteam
VP B	5.08	Beademing middels een neuskapje	CTB of expertiseteam
VP B	5.09	Zuurstoftoediening via een neusbrilletje of -kapje	CTB of expertiseteam
VP B	5.10	Helpen ophoesten (comprimeren/exprimeren)	CTB of expertiseteam
VP B	5.11	Coughlator/hoestmachine	CTB of expertiseteam
VP B	5.12	Airstacken	CTB of expertiseteam
VP B	5.13	Aan- en afkoppelen van de slang van de beademing	CTB of expertiseteam
VP B	5.15	Druppelen tracheastoma	CTB of expertiseteam
VP C	5.14	Bronchiaal toilet	CTB of expertiseteam
VP C	5.01	Uitzuigen van de luchtwegen	CTB of expertiseteam
VP C	5.02	Verwisselen van zilveren buitencanule	CTB of expertiseteam
VP C	5.03	Verwisselen van kunststof canule zonder cuff	CTB of expertiseteam
VP C	5.04	Verwisselen van kunststof canule met cuff	CTB of expertiseteam
PV B	5.18	Vernevelen medicijnen bij beademing	CTB of expertiseteam
VP B I	5.19	Zuurstof: Ambulox (vloeibare zuurstof)	CTB of expertiseteam
VP B I	5.20	Zuurstof: Concentrator	CTB of expertiseteam
VP B I	5.21	Zuurstof: Zuurstofcilinder	CTB of expertiseteam

De gedelegeerde toetsers van Fokus toetsen ADL-assistenten namens het CTB.

6 Controle lichaamsfunctie

Categorie	Nr	Omschrijving	Scholing door
VP B II	6.10	Bloedsuikerwaarde meten	Kwaliteitscoach
VP B II	6.11	Cholesterolwaarde meten	Kwaliteitscoach

7 Overig

Categorie	Nr	Omschrijving	Scholing door
PV B I	7.01	Aanbrengen en verwijderen T.E.N.S.	EVA-werkgroep lid
PV B I	7.05	Aantrekken steunkousen	EVA-werkgroep lid
VP B II	7.06	Compressief zwachtelen onderbenen	Kwaliteitscoach
PV B I	7.08	Aantrekken steunkousen: Doff N' Donne	EVA-werkgroep lid
VP B II	7.09	Compressief zwachtelen onderbenen: Juxta-lite verband	Kwaliteitscoach
VP B II	7.10	Compressief zwachtelen onderbenen: FarrowWrap	Kwaliteitscoach

Cliëntgegevensmap (CGM)/ EVA-mapje of ADL-plan

EVA-afspraken worden vastgelegd in de CGM/ het EVA-mapje of in het ADL-plan van de cliënt. In de CGM/het EVA-mapje of het ADL-plan zijn de voor de cliënt relevante handelingschema's toegevoegd.

Als de cliënt niet kiest voor de CGM in de woning, wordt met een EVA-mapje gewerkt. In dit EVA-mapje zijn alle relevante handelingschema's opgenomen en eventuele samenwerkingsafspraken en/of uitvoeringsverzoeken.

Niet eerder gevraagde EVA-handelingen

Een cliënt kan vragen een verpleegtechnische handeling uit te voeren die nog niet eerder bij hem is uitgevoerd. Handelingen uit de functie PV worden altijd door ADL-assistenten uitgevoerd. PV A-handelingen kunnen direct worden uitgevoerd. Dit gebeurt op aanwijzing van de cliënt. Als de aanwijzing van de cliënt voor de ADL-assistent onvoldoende is, kan deze een collega vragen of het voorbeeld handelingschema raadplegen. Bij de PV B-handelingen is eerst instructie en toetsing nodig voordat de handeling mag worden uitgevoerd.

Voor alle PV B-, VP B- en VP C-handelingen verwijst de ADL-assistent de cliënt naar zijn of haar contactpersoon in het ADL-team. Hij of zij overlegt met de cliënt en maakt samen met de cliënt afspraken.

VP-handelingen kunnen door ADL-assistenten uitgevoerd worden. Om de bekwaamheid van ADL-assistenten te garanderen is het nodig dat de handeling regelmatig en gedurende een langere periode door ADL-assistenten uitgevoerd kan worden. Als de gezondheidssituatie van de cliënt niet stabiel is, en voor de uitvoering van de VP handeling een andere deskundigheid nodig is, wordt de cliënt verwezen naar de thuiszorg.

Als per direct een EVA-handeling nodig is!

Het komt voor dat een cliënt met spoed een nieuwe EVA-handeling vraagt. Bijvoorbeeld na ontslag uit een ziekenhuis. Het is belangrijk dat in zo'n situatie de cliënt Fokus zo spoedig mogelijk informeert, zodat de contactpersoon samen met de cliënt kan bespreken welk tijdsplan gevolgd gaat worden om de instructie te kunnen organiseren. Dit is noodzakelijk zodat ADL-assistenten de handeling op een kwalitatief goede manier kunnen uitvoeren. Alleen een PV A-handeling kan per direct uitgevoerd worden. Als de VP B- of VP C-handeling niet per direct uitgevoerd kan worden, verwijst Fokus de cliënt altijd naar de deskundigen van de thuiszorg of het betreffende ziekenhuis.

Voor PV B-, VP B- en VP C-handelingen is instructie en toetsing een voorwaarde. Hiervoor is tijd nodig, tenzij de handeling al wordt uitgevoerd in het project. Eventueel zal de cliënt gevraagd worden om een andere zorgaanbieder te vragen de VP B of VP C -handeling (tijdelijk) uit te voeren. Desgewenst neemt Fokus na overleg met de cliënt zelf contact op met een deskundige.

Als er iets mis gaat

Als tijdens of na de assistentie bij eenvoudige verpleegtechnische handelingen schade ontstaat, gelden de regels voor aansprakelijkheid volgens het Burgerlijk Wetboek. De cliënt of diens familie kan de ADL-assistent of diens werkgever eventueel aansprakelijk stellen voor geleden schade. Meestal zal de werkgever worden aangesproken.

Een ADL-assistent is op basis van de Wet BIG strafbaar als:

- de ADL-assistent een voorbehouden handeling uitvoert waarvoor geen opdracht (uitvoeringsverzoek) is gegeven door de betrokken arts;
- de ADL-assistent een voorbehouden handeling uitvoert en hiervoor onvoldoende bekwaam is: onbekwaam betekent onbevoegd;
- de ADL-assistent zich niet houdt aan de aanwijzingen van de betrokken arts, zoals beschreven in het handelingschema. Dus als de ADL-assistent afwijkt van het door de arts ondertekende handelingschema.

Meer informatie

Zijn er vragen of is overleg gewenst met betrekking tot eenvoudige verpleegtechnische assistentie? Neem dan contact op met het ADL-team van het betreffende Fokusproject.

Fokus

Postbus 6124

9702 HC Groningen

T (050) 521 72 00

E info@fokuswonen.nl

I www.fokuswonen.nl

© Deze brochure is een uitgave van Fokus.
Aan de inhoud van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend. Niets uit deze brochure mag zonder toestemming van Fokus worden vermenigvuldigd of overgenomen.

Fokus, februari 2016

